

Ny barnelov: NOU 2020:14

Til barnets beste

Høringsuttalelse fra organisasjonen Voksne for Barn

Voksne for Barn

- er positive til at det nye lovforslaget begynner med å slå fast barnets grunnleggende rettigheter med tanke på at dette skal gjennomsyre hele barneloven
- mener klageadgangen for barn og unge må styrkes gjennom ratifisering av tredje tilleggsprotokoll om barns klagerett til FNs barnekomité
- er positive til at man i det nye lovforslaget ikke har angitt noen aldersgrense for barnets rett til å bli hørt
- mener at bestemmelsene om barns rett til opplysninger konkretiseres
- ber om at kravet om obligatorisk meklingsamtale for foreldre utvides til at barnet er 18 år
- støtter alternativ 2 (kapittel 11, § 11,7) (ingen nedre frist) når det gjelder å høre barnet
- mener det er uheldig at det opereres med flere ulike aldersgrenser og at dette må ryddes opp i

Innledning

Voksne for Barn er en ideell medlemsorganisasjon som særlig arbeider med utfordringene knyttet til barns psykiske helse og oppvekstvilkår. Et av våre mål er å bidra til å hindre utenforskap og utjevne sosiale ulikheter både i barndommen og i et livsløp. NOU 2020:14 omhandler barns rettigheter og samle lover som omhandler barn i en egen barnelov.

Generelle merknader

Det offentlige utvalget som har utarbeidet innstillingen, ble oppnevnt i 2018 og lovens forhold til menneskerettigheter forstås som en gjennomgående problemstilling. Barneloven har også som formål å integrere endringer i samfunnet og i familien og de konsekvenser dette har for barn, unge og foreldrene deres.

Voksne for Barn vil berømme det grundige arbeidet som er gjort for å fremme en samlet barnelov og for å legge vekt på klarspråk, noe som gjør at barneloven også i praksis styrker barns rettigheter ved at det er enklere å finne frem og kunne leses av alle.

Voksne for Barn er også fornøyd med at utvalget foreslår en egen fanebestemmelse om *barnets beste* tidlig i loven og at prinsippet tas inn enkelte andre steder i loven, der det kan konkretiseres etter behov. Forslaget klargjør prinsippet generelle betydning for alle lovens bestemmelser. Voksne for Barn deler utvalgets ønske om at dette vil ha en pedagogisk effekt overfor de som jevnlig ikke bruker loven, men understreker at dette er et fremt ønske som må følges opp med nødvendig kapasitet og kompetanse i tjenesteapparatet dersom dette skal bli en realitet.

Når det gjelder klageadgang ønsker Voksne for Barn å støtte Barneombudet som i 2017 tok til orde for å ratifisere og ta inn tredje tilleggsprotokoll om barns klagerett til FNs barnekomité og mener det

hadde styrket arbeidet med å gjennomføre mer barnevennlige klagemekanismer også nasjonalt og ber om at dette spørsmålet tas opp på nytt.

Nedenfor følger våre kommentarer til de kapitler har funnet det vi har funnet det mest hensiktsmessig å kommentere

Del 1 Innleiande føresegner

Kapittel 1 Grunnleggjande rettar for barn

§ 1-1 Det beste for barnet

Voksne for Barn mener at det er positivt at det nye lovforslaget begynner med å slå fast barnets grunnleggende rettigheter med tanke på at dette skal gjennomsyre hele barnekonvensjonen. Vi vil også gi utvalget honnør for å løfte frem grunnleggende verdier for hvordan barn skal bli møtt og at det harmonerer med barnevernloven.

§ 1-2 Barnet sin rett til medverknad

I merknad til de enkelte lovbestemmelsene heter det at *«I forbindelse med foreldretvister har både familievern og domstolene ansvar for å påse at barnet blir hørt, og dette er konkretisert gjennom bestemmelsene i §§ 10-3 og 11-7. I øvrige saker, eller forhold som angår barn generelt, er det foreldrene som har ansvar for å ivareta barnets rett til å si sin mening og å bli hørt.»*

Voksne for Barn mener at ansvaret for å ivareta barnets rett til å si sin mening ikke kun skal ligge på foreldre/foresatte. Det må alltid være det offentliges ansvar å legge til rette for, og forsikre seg om at barn gis mulighet til å gi uttrykk for sin mening, ref kapittel 10.

Vi vet gjennom vårt arbeid med brukermedvirkning fra barn og unge, hvor viktig det er å få relevant informasjon på en god måte, slik at man som barn kan danne seg en mening. Prosessen i forbindelse med dette er viktig. Vi er derfor fornøyde med at dette kommer tydelig frem i § 1-2, del 2.

Voksne for Barn er positive til at man i det nye lovforslaget ikke har angitt noen aldersgrense for barnets rett til å bli hørt.

Del III Foreldreansvar, fast bustad og samvær

§6-12 Rett til opplysninger om barnet

Det punktet oppleves noe uklart. I forslaget står det at lov om taushetsplikt kommer foran, at personen barnet snakker med (ansatt i skole, barnehage, politi, helse osv) ikke har opplysningsplikt hvis dette kan føre til at barnet kan komme til skade.

Når det gjelder barn, vet vi at en del barn gjerne underreporterer alvorlighetsgrad på omsorgssvikt, at det kan ta tid å få en trygg relasjon til barnet slik at de forteller hvordan de egentlig har det. I noen tilfeller vil dermed et barn ha behov for å snakke med en voksenperson, f.eks. helsesykepleier, uten at foreldrene er informert eller at vedkommende fagperson forteller foreldrene om samtalens innhold. I dag er ordlyden: *«De som får krav om opplysninger, må på selvstendig grunnlag vurdere om det er behov for å holde tilbake opplysninger av hensyn til barnet.»*

Voksne for Barn hadde ønsket dette punktet mer spesifisert. Er det aldersregulert? I hvilke tilfeller er det rimelig å holde opplysninger tilbake?

Pasientrettighetsloven § 3-4, andre ledd sier: *“ Er pasienten eller brukeren mellom 12 og 16 år, skal informasjon ikke gis til foreldrene eller andre som har foreldreansvaret når pasienten eller brukeren av grunner som bør respekteres, ikke ønsker dette.”* Dette innebærer at eldste barna kan snakke med helsepersonell uten at foreldre må informeres om dette, med mindre det er informasjon de må ha for å oppfylle forelderollen. (pasientrettighetsloven § 3-4, 4 ledd). Voksne for Barn foreslår at dette også skal gjelde de yngste barna.

Kapittel 10 Foreldresamtale og mekling

§ 10-1 Foreldresamtale

«Ved samlivsbrudd skal foreldre med sams barn under 16 år møte til foreldresamtale på familievernkontor. Føremålet med foreldresamtalen er at foreldra skal leggje grunnlaget for samarbeidet etter brotet og bli samde om avtalar som gjeld barnet.»

Gjennom Voksne for Barn sitt arbeid kommer vi i jevnlig i kontakt med mange unge som har opplevd samlivsbrudd. Det er like vanskelig å oppleve et samlivsbrudd når man er 17 som når man er 13. Man har også det samme behovet for at foreldrene samarbeider best mulig. Voksne for Barn ber derfor utvalget om å vurdere å utvide kravet om obligatorisk meklingsamtale for foreldre til barnet er 18 år.

§ 10-3 Barnet sin rett til medverknad i saker som er til mekling

«Foreldra skal sørgje for at barnet får ytre meiningane sine fritt gjennom heile saksgangen, og skal leggje vekt på meiningene til barnet etter alder og modning.»

Det er positivt at foreldrenes plikt til å høre barnet kommer tydelig frem. Det må likevel presiseres at det offentlige alltid må være ansvarlig for å sikre at barn får mulighet til medvirkning og til å ytre meningen sine. I forbindelse med samlivsbrudd kan det være spesielt utfordrende for et barn å kunne danne seg en mening og å gi uttrykk for meningen sin, spesielt når det er et høyt konfliktnivå mellom foreldrene.

Voksne for Barn ber utvalget å vurdere å gjøre det obligatorisk at barnet skal ha en egen samtale med mekler slik at man sikrer at barna blir hørt og ivaretatt. Foreldrenes meninger vil ha stor tyngde og innflytelse på barnets valg om å ta mot tilbud om samtale.

Det vil ikke alltid være nok med en samtale. Barnet må gis mulighet for flere samtaler for å bygge tillit og skape et grunnlag for å kunne gi uttrykk for sin mening og sine behov.

Kapittel 11 Handsaming av foreldretvistar m.m. i retten

§ 11-7 Plikt til å høre barnet.

I alternativ 1 er det satt en nedre aldersgrense på 6 år, mens i alternativ 2 er det ikke satt aldersgrense.

Voksne for Barn Støtter alternativ 2 fordi vår erfaring er at også de yngste barna kan gi uttrykk for hva de tenker er bra eller ikke for dem.

Kapittel 12 Rettargang i saker om foreldreansvar m.m. etter dødsfall

§ 13-4 Korleis avgjerder og avtalar med tvangskraft kan tvangsfullbyrda

Voksne for Barn mener det er uheldig å sette en aldersgrense for når barnet skal kunne ha uttalelsesrett på områder som er viktig for barnet. Her må det eventuelt stå at barnets modenhetsnivå må legges til grunn.

Voksne for Barn mener det generelt er forvirrende og uheldig at det opereres med ulike aldersgrenser.

Med vennlig hilsen

Signe Horn
generalsekretær